

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Професор
з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов
_____ 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИСУНОК

Галузь знань 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки 6.020207 «Дизайн»

Освітній рівень – перший (бакалаврський)

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

2016 – 2017 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора з науково - методичної та навчальної роботи А.О.Таранник

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>0033/17</u>	
 (підпис)	(прізвище, ініціали)
« _____ »	20 <u>17</u> р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Рисунок» для студентів за напрямом підготовки 6.020207 «Дизайн».

Розробник: Прохорова Наталія Анатоліївна, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від «11» січня 2017 року № 6

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва

_____ (підпис)

Ю.В.Романенкова

© _____, 2017 рік
© _____, 2017 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	8
II. Тематичний план навчальної дисципліни	8
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I. Методика роботи над зображенням кінцівок людини.....</i>	<i>9</i>
IV. Плани практичних занять.....	9
<i>Змістовий модуль II. Рисунок тулуба людини.....</i>	<i>10</i>
<i>Змістовий модуль III. Портрет людини з руками.....</i>	<i>10</i>
V. Навчально-методична карта дисципліни «Рисунок».....	12
VI. Завдання для самостійної роботи	13
Карта самостійної роботи студента	13
VII. Система поточного та підсумкового контролю	14
VIII. Методи навчання.	16
IX. Методичне забезпечення курсу.	16
X. матеріально-технічне забезпечення дисципліни	16
XI. Рекомендована література.....	17

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Рисунок» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою образотворчого мистецтва на основі освітньої програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану денної форми навчання.

Програма визначає обсяги знань, вмінь та навичок, які повинен опанувати бакалавр, алгоритму засвоєння навчального матеріалу дисципліни «Рисунок», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Мета курсу – професійна підготовка фахівця з високим рівнем художньої майстерності в зображенні голови людини.

Завданням вивчення навчальної дисципліни є набуття базових знань з дисципліни «Рисунок». Ознайомлення з основними напрямками розвитку науки з дисципліни «Рисунок» у вивченні методів і методики роботи зі студентами, формування цілісного бачення і уявлення, розвиток художнього смаку і навичок в роботі над творчими завданнями.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до профілю програми бакалавра образотворчого мистецтва формуються загальні та фахові компетентності.

Загальні компетентності:

(Світоглядна, громадська, комунікативна, інформаційна, науково-дослідницька, самоосвітня);

Фахові компетентності:

- здатність використовувати у практичній діяльності досвід світової та вітчизняної шкіл з образотворчого мистецтва, методів та авторських прийомів провідних художників;
- володіння навичками візуального сприйняття і створення композицій, відтворення їх на полотні (папір чи інша площина) для зображення задуманого.

Результати навчання (Знання, практичні навички та вміння)

Знання: різноманітних прийомів, методів роботи над творчими завданнями з використанням особливостей національних традицій школи образотворчого мистецтва.

Практичні навички і вміння:

Уміння створювати атмосферу творчого підходу для роботи над завданням, використовуючи при цьому класичні зразки. Уміння аналізувати, визначати технічні прийоми виконання завдання та методичні прийоми наочного пояснення завдання.

Програмні результати навчання.

Готовність до фахової діяльності в галузі образотворчого мистецтва.

Здатність до науково-дослідницької діяльності у сфері мистецької діяльності.

Мисленнева активність, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань.

Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

Форма контролю: поточні оцінки за виконання практичних завдань, залік.

Програма передбачає послідовне вивчення шляхом виконання різних завдань з натури, починаючи з простих вправ з рисунка гіпсової голови, площинної голови, закінчуючи студіюванням постановки гіпсової голови з класичного зразка. Вивчення натури в процесі виконання начерків з живої моделі має будуватись на невід'ємному зв'язку всіх елементів зображувальної мови: композиції, тонових, пластичних, просторових та світлотіньових співвідношень. Вся система навчання рисунка повинна сприяти розвитку образного і абстрактного мислення студентів, вихованню творчого професіонала.

Вказані в програмі навчально-практичні завдання необхідно розглядати як обов'язковий мінімум. Навчально-творчі завдання мають варіативний характер. Залежно від рівня підготовки студентів можна змінювати тематику завдань, а також визначати кількість годин на вивчення кожної теми. При цьому важливо зберігати дидактичні засади навчання. Практичні завдання потрібно орієнтувати на розвиток творчих здібностей студентів у процесі цілеспрямованого засвоєння прийомів, способів зображення та художньої системи.

Основою викладання курсу є виконання академічних постановок з природи, та короточасних начерків. Кожне наступне завдання ускладнюється по зростаючій за методом послідовного засвоєння закономірностей системи навчання.

Структура програми поєднує такі основні напрями діяльності:

- Теоретичну підготовку з основ рисунка.
- Практичну роботу /навчальні завдання, начерки, замальовки, та творчі роботи/.
- Навчально-творчу діяльність під час виконання самостійних робіт, а також під час проходження пленерної практики.
- Самостійну роботу студентів, створення творчої роботи.

Пріоритетним у навчанні рисунка є творчий підхід педагога, зумовлений художнім методом та методично обґрунтований.

Викладання рисунка зобов'язує впроваджувати дидактичний принцип навчання, приділяти важливу увагу культурі навчання-пізнання й головного принципу дидактики художньої педагогіки – принципу наочного навчання.

Головні вимоги, які ставляться до рисунків – це реальне, правдиве зображення природи. Рисунки мають бути без помилок, виконані на високому професійному рівні реалістичного рисунка.

Після завершення семестру студент повинен:

- володіти знаннями та практичними навичками з рисунка кінцівок людини, зображення тулуба та живої голови людини;
- володіти знаннями та навичками в роботі над портретом людини з руками;
- легко орієнтуватись в теоретичних і методичних питаннях наочності і навчання, знати і володіти цими важливими засобами, які сприяють засвоєнню та закріпленню навчального матеріалу;
- знати історію методів викладання рисунка, вміти аналізувати твори мистецтва;
- володіти методикою викладання рисунка, користуючись наочними засобами в структурі навчального процесу.

Зміст програми передбачає методичне забезпечення процесу навчання рисунка, практичного опанування художньо-образної системи відображення предметних форм та явищ реального світу.

Основною умовою засвоєння навчального матеріалу предмета є виконання повного обсягу практичних завдань, вивчення теоретичного матеріалу, здійснення індивідуальної та самостійної роботи студентів.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИСУНОК

1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: процес навчання та виховання студентів вищого навчального закладу в умовах реформування та модернізації системи освіти в Україні, формування особистості фахівця вищої кваліфікації.

<i>Обсяг, найменування показників</i>	<i>Галузь, напрям, освітній рівень</i>	<i>Характеристика навчальної програми</i>
Кількість кредитів: 3 Кількість змістових модулів: 3 Загальна кількість годин: 108	Шифр та назва галузі знань 0202 «Мистецтво» Шифр та назва напрямку підготовки 6.020207 «Дизайн» Освітній рівень - перший (бакалаврський)	Нормативна Рік підготовки – 3 Семестр – 6 Аудиторні заняття – 34 год. з них: лекції: 2 год. Практичні заняття: 32 год. Модульний контроль: 6 год. Самостійна робота: 68 год. Форма контролю: Залік

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовний модуль I. Методика роботи над зображенням кінцівок людини							
1	Методика роботи над поясним зображенням людини	2	2	2			
2	Короткочасні рисунки кінцівок з живої моделі	31	8		8	23	
Разом		35	10	2	8	23	2
Змістовний модуль II. Тулуб людини							
3	Тулуб оголений	35	12		12	23	
Разом		37	12		12	23	2
Змістовний модуль III. Портрет людини з руками							
4	Поясний портрет з руками	34	12		12	22	
Разом		36	12		12	22	2
Разом за навчальним планом		108	34	2	32	68	6

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ І.

МЕТОДИКА РОБОТИ НАД ЗОБРАЖЕННЯМ КІНЦІВОК ЛЮДИНИ

Лекція 1. Методика роботи над поясным зображенням людини (2 год.)

Вивчення природи в процесі виконання академічних завдань. Анатомічний аналіз та побудова тулуба людини, кінцівок (кисті рук та стопи). Конструктивний рисунок складних форм. Виявлення пластичного та тонового рішення.

Література: основна [1,2,3,4,5]

додаткова [1,2,3]

ІV. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання 2. Короткочасні рисунки кінцівок з живої моделі (8 год.)

Графітний олівець, формат – піваркуша.

Постановка: положення рук пов'язується з дією.

Мета: вчитись зображенню кінцівок з живої моделі

Завдання: на форматах (4 формати) в піваркуша виконати велику кількість рисунків рук та стопи в різних ракурсах. Для кращого розуміння кісткової основи поряд з основним зображенням потрібно виконати рисунки скелета в тім же положенні.

1 етап роботи: начерки рук людини з живої моделі. 2 год.

2 етап роботи: конструктивний рисунок гіпсової моделі руки 2 год.

3 етап роботи: начерки стопи людини з живої моделі. 2 год.

4 етап роботи: рисунок гіпсової моделі стопи 2 год.

Література: основна [1,2,3,4,5]

додаткова [1,2,3]

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. ТУЛУБ ЛЮДИНИ

Завдання 3. Тулуб оголений (12 год.)

Перехідне завдання. Конструктивна побудова.

Освітлення штучне. Графітний олівець, формат – півваркуша.

Постановка: натурник стоїть обличчям до аудиторії на нейтральному тлі.

Мета: знайомство з зображенням тулуба.

Завдання: завдання полягає не в рисуванні конкретної постаті, а в створенні постаті взагалі. Вся увага студента концентрується на тулубі. Він зображується фрагментом без кінцівок і без голови. Виконання завдання вимагає ґрунтовних знань пластичної анатомії. Гармонійна композиція рисунка та чітка конструктивна побудова тулуба – головні критерії оцінки цієї роботи

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення загальної форми тулуба на аркуші. 2 год.

2 етап роботи: зображення за правилами конструктивної побудови, взаємозв'язок з загальною формою, передача пропорцій тулуба 4 год.

3 етап роботи: уточнення пропорцій, тональна проробка форми за допомогою світлотіні 4 год.

4 етап роботи: етап узагальнення, єдність частин цілого, використовуючи прийом «широкого бачення» коректується уся попередня робота 2 год.

Література: основна [1,2,3,4,5]

додаткова [1,2,3]

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ III. ПОРТРЕТ ЛЮДИНИ З РУКАМИ

Завдання 4. Поясний портрет з руками в одязі (12 год.)

М'який матеріал. Формат – півваркуша.

Постановка: натурник з виразним обличчям у професійному вбранні.

Мета: виявити розуміння поставленого завдання: побачити в натурникові художньо узагальнений образ.

Завдання: грамотно і цікаво розмістити композицію. Передати характерні ознаки моделі шляхом належного відтворення пропорцій, об'ємів і деталей.

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення зображення на аркуш 2 год.

2 етап роботи: зображення портрета за правилами конструктивної побудови, взаємозв'язок деталей голови з загальною формою, передача пропорцій та характерних рис людини. 4 год.

3 етап роботи: тональна проробка форми обличчя за допомогою світлотіні
Загальне світлотіньове рішення рисунка. 2 год.

4 етап роботи: детальна проробка форми. 2 год.

5 етап роботи: етап узагальнення, використовуючи прийом «широко бачення»
коректується уся попередня робота. 2 год.

Література: основна [1,2,3,4,5]

додаткова [1,2,3]

V. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «РИСУНОК»

Разом: 108 год., лекції – 2 год., практичні заняття – 32 год., самостійна робота – 68 год., модульний контроль – 6 год.

Модулі	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II	Змістовий модуль III.
Назва модуля	Методика роботи над зображенням кінцівок людини	Тулуб людини	Портрет людини з руками
Кількість балів за модуль	120 балів	116 балів	116 балів
Теми лекцій	1. Методика роботи над поясним зображенням людини (відвідування – 1 бал)		
Теми практичних занять	2. Короткочасні рисунки кінцівок з живої моделі (відвідування – 4 бали, 40 балів за роботу)	3. Тулуб оголений (відвідування – 6 балів, 60 балів за роботу)	4. Поясний портрет з руками (відвідування – 6 балів, 60 балів за роботу)
Самостійна робота	Табл. 6.1 (50 балів)	Табл. 6.1 (25 балів)	Табл. 6.1 (25 балів)
Види поточного контролю	МКР (25 балів)	МКР (25 балів)	МКР (25 балів)
Підсумковий рейтинговий бал	352 балів (коефіцієнт успішності: $352 \div 100 = 3,52$)		

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I.

МЕТОДИКА РОБОТИ НАД ЗОБРАЖЕННЯМ КІНЦІВОК ЛЮДИНИ

1. Засвоїти методику роботи над поясным зображенням людини. Вивчити зображення природи в процесі виконання академічних завдань. Засвоїти анатомічну побудову тулуба та кінцівок людини. Навчитись виявленню пластичного та тонового рішення. Етюди з зображенням тулуба людини (5 етюдів) 50 б.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. РИСУНОК ТУЛУБА ЛЮДИНИ

2. Виконати рисунок статуї Венери з природи. 25 б.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ III. ПОРТРЕТ ЛЮДИНИ З РУКАМИ

3. Виконати поясний портрет з природи м'яким матеріалом. 25 б.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи бакалаврами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

Карта самостійної роботи студента

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I. Методика роботи над зображенням кінцівок людини		
1. Засвоїти методику роботи над поясным зображенням людини. Вивчити зображення природи в процесі виконання академічних завдань. Засвоїти анатомічну побудову тулуба та кінцівок людини. Навчитись виявленню пластичного та тонового рішення. Етюди з зображенням тулуба людини (5 етюдів)	модульний контроль	50
Змістовий модуль II. Рисунок тулуба людини		
2. Виконати рисунок статуї Венери з природи.	модульний контроль	25
Змістовий модуль III. Портрет людини з руками		
3. Виконати поясний портрет з природи м'яким матеріалом	модульний контроль	25
<i>Разом: 68 год.</i>	<i>Разом: 100 балів</i>	

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Рисунок» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення подано у таблицях 7.1. – 7.3.

Таблиця 7.1.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Всього
1	Відвідування лекцій	1	1	1
2	Відвідування практичних занять	1	16	16
3	Робота на практичному занятті	10	16	160
4	Самостійна робота (оцінюється як творча)			100
5	МКР	25	3	75
Підсумковий рейтинговий бал				352

Таблиця 7.2.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів з урахуванням коефіцієнта	
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2		Змістовий модуль № 3					
T1	T2	МКР	T3	МКР	T4	МКР			
1	94	25	91	25	91	25	352	3,52	100

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90-100	<u>Відмінно</u> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89	<u>Дуже добре</u> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81	<u>Добре</u> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	<u>Задовільно</u> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, але достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68	<u>Достатньо</u> – мінімально можливий (допустимий) рівень знань (умінь).
FX	35-59	<u>Незадовільно з можливістю повторного складання</u> – незадовільний рівень знань (умінь) з можливістю перескладання за умов належного самостійного доопрацювання.
F	1-34	<u>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу</u> – достатньо низький рівень знань, що вимагає повторного проходження курсу.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи, начерки, замальовки, рисунки, етюди.

2) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

3) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою, з репродукціями творів; з використанням рекомендованих та обраних самостійно художніх матеріалів та інструментів; виконання індивідуальних навчальних проектів.

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю перегляд
- ✓ Методичний фонд.
- ✓ Роботи студентів з фонду.

X. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.

- ✓ Аудиторії, розраховані на роботу 12-15 студентів одночасно, на кожного розраховується по 2 кв. м.
- ✓ Мольберти в комплекті для роботи студентів з натури .
- ✓ Планшети зазначеного формату.
- ✓ Софіти для освітлення натурних постановок.
- ✓ Підставки різних конструкцій і розмірів для натурних постановок.
- ✓ Предмети і драперії натюрмортного фонду.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Ли Н. Г. Основы учебного академического рисунка: учебник для студ. высш. уч. завед. / Н. Г. Ли. – М.: Эксмо, 2008. - 478 с.: ил. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/2659/>)
2. Ломоносова М. Т. Графика и живопись. Учеб. пособие / М.Т. Ломоносова. – М.: ООО «Издательство Астрель» ООО «Издательство АСТ.» 2003. – 202, [6] с. ил. . (Наявний в бібліотеці Університету в 3-х примірниках).
3. Фрэнкс Д. Рисунок карандашом / Джин Фрэнкс; пер. с англ. Е. Ильиной. – М.: АСТ: Астель, 2007. – 63 [1] с.: ил. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/1137/>)
4. Чиварди Д. Рисунок. Художественный образ в анатомическом рисовани / Д. Чиварди. – М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2002. – 168 с., илл. (Серия «Классическая библиотека художника») (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/3259/>)
5. Шерезов Е. В. Основы композиции; Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. № 2109 «Черчение, рисование и труд» / Е.В. Шерезов. – М.: Просвещение, 1979. – 303с., ил. (Наявний в бібліотеці Університету в 6-ти примірниках).

Додаткова

1. Ятченко Ю. М. Мистецтво рисунка / Ю. М. Ятченко. – К.: НАУ, 2005. – 60 с. (Наявний в бібліотеці Університету в 12-ти примірниках).
2. Норлинг Э. Объемный рисунок и перспектива / Э Норлинг; пер. М. Авдониной. – М.: Изд-во Эксмо, 2004. – 160 с., ил. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/229>)

3. Лумис Э.Обнаженная натура. Руководство по рисованию / Эндрю Лумис; [пер. с англ. А. Куняева]. – М.: Эксмо, 2012. – 208 с.: ил. (Наявний в бібліотеці Університету в 5-ти примірниках).